

ЗМІСТ ПРОГРАМИ ДИСЦИПЛІНИ «ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ»
В ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ В УМОВАХ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗАНЯТЬ
ЗА ОБРАНИМ ВИДОМ СПОРТУ

УДК 378.14:796.011.3

Собко І.М.,
викладач кафедри фізичного
виховання та спорту ХНЕУ

В статті розглядається зміст навчальної програми дисципліни „Фізичне виховання” який створено на підставі сучасних підходів, принципів та правил побудови змісту фізичного виховання в ВНЗ країні.

В статье рассматривается содержание учебной программы дисциплины "Физическое воспитание" на основе современных подходов, принципов и правил построения содержания физического воспитания в вузах страны.

The article discusses the curriculum discipline "Physical Education" based on modern approaches, principles and rules of construction of the content of physical education in universities.

Ключові слова : *зміст фізичного виховання.*

Стандарт фізичного виховання, відповідний мінімальний рівень обов'язкової фізкультурної освіти для студентів, передбачає формування основ фізичної культури особистості фахівців відповідного рівня освіти через засвоєння основ фізичної культури і системи фізичного виховання [1].

Традиційна система фізичного виховання виявилася неспроможною задовольнити потреби сучасного українського суспільства внаслідок зміни самого характеру останнього (переходу до побудови громадянського суспільства та правової суверенної демократичної держави), його економіко-технологічної основи (ринкова економіка, інформаційна революція), мети соціального та освітнього розвитку (самореалізація, самоактуалізація людини, формування "інноваційної" людини, особистісна орієнтація освіти) [1].

Технологія планування змісту передбачає низку заходів. Усій цій роботі передує обґрунтування завдань, що стоять перед дисципліною „Фізичне виховання”. Пріоритетні завдання випливають з Концепції фізичного виховання, вимог ОКХ до компетенцій випускників в сфері фізичного виховання [2].

Підсумком обґрунтування має бути формування програмних завдань. Для цього все розмаїття завдань, що стоять перед дисципліною, розподіляється за певними ознаками на окремі групи. У кожній групі формується узагальнене завдання, що є розширеним стратегічним завданням, якому підпорядковуються всі завдання групи. Відповідно до узагальненого завдання і розробляється згодом програма підготовки фахівця.

При обґрунтуванні завдань дисципліни аналізуються зовнішні й внутрішні умови їх вирішення:

- загально педагогічні принципи ;
- відповідність принципам Болонської декларації;
- стан навчально-матеріальної бази;
- часові обмеження;
- цільове призначення – забезпечити досягнення бажаної мети;
- просторові обмеження – тимчасові межі;
- визначений набір функцій, спрямованих на досягнення мети – дослідження об'єкта планування і навколишнього середовища, можливих станів об'єкта і сценаріїв його бажаних станів та ін.;
- структуру – загальний план, у межах якого фахівець із планування зближує найбільш імовірні й бажані результати, використовуючи навчання та зворотний зв'язок у формі суджень і даних для оцінки результатів;
- потоки у вигляді спрямованої циркуляції інформації між фахівцями і користувачами [3].

Саме назва дисципліни „Фізичне виховання” розкриває спрямованість процесу виховання. Мається на увазі загальна фізична, професійно-прикладна та спортивна підготовка, теоретичне та практичне навчання.

Об'єктивною основою визначення цих компонентів є і те, що саме наукове знання диференціюється за об'єктними та аспектними ознаками на загальне і часткове, теоретичне і практичне, формальне і змістове.

Зміст загальної фізичної підготовки становлять загальні закономірності розвитку й вдосконалення тілесної суті людини, знання о суті фізичної культури, її значенні для особистості та суспільства, принципах та правилах раціонального використання її цінностей. Воно включає в себе ряд характеристик, які пов'язані з задоволенням потреб людини і суспільства. Воно спрямовано на укріплення здоров'я та підтримку працездатності в навчальній та виробничій діяльності.

Загальна фізична підготовка орієнтована на оволодіння життєво важливими руховими діями, узгоджений та сорозмірний розвиток фізичних якостей, який створює фундамент всебічного, гармонійного розвитку особистості і тому має розглядатися як цілісна система, що сприяє розвитку та формуванню особистості. Загальна фізична підготовка закладає обов'язковий мінімум фізичної підготовленості людини, який необхідний для нормальної життєдіяльності, для спеціалізації у будь-якому виді професійної або спортивної діяльності.

Зміст спортивної підготовки становлять змагальні, спеціальні та загально підготовчі вправи з видів спорту, діяльність з організації та керування тренувальним процесом на основі сучасних знань принципів, методів і спортивного досвіду, участь в спортивно-масовій роботі. Вона спрямована на залучення студентів до регулярних щоденних занять спортом, виховання психічних якостей, здібності концентрації фізичних і духовних сил, діяти в екстремальних умовах, формування колективів, підвищення і підтримання фізичної працездатності, покращення спортивних результатів, розширення знань про спорт, позитивно впливати на суспільну поведінку.

Основним засобом спортивної підготовки є спортивне тренування і систематична участь у змаганнях масовими видами спорту. Систематичні заняття обраним видом спорту створюють стимул для досягнення найвищих результатів.

Змістом професійно-прикладної підготовки є реалізація об'єктивних принципів, засобів, форм та методів фізичного виховання для розвитку професійно важливих якостей для конкретного етапу становлення фахівця, та конкретного виду професійної діяльності у залежності від поточного рівня фізичної підготовленості, статевовікової категорії та підготовка останніх до виконання обов'язків на первинних посадах.

Зміст фізичного виховання складає фізичні вправи, спеціальні знання та організаційно-методичні вміння.

До професійної діяльності фахівців інженерно-економічного профілю можна віднести організаторську, методичну, навчальну, господарську, лікувально-профілактичну, адміністративно-правову, виховну та ін. функції.

Відповідно до посадових обов'язків випускників, можна сформулювати низку соціально-професійних та соціально-побутових видів завдань, кожне з яких можливо віднести до класу стереотипних, діагностичних або евристичних, залежно від вимог до рівня підготовки фахівця.

Дисципліна „Фізичне виховання” відноситься до циклу гуманітарної і соціально-економічної підготовки яка і повинна забезпечити опанування випускниками системою умінь вирішувати проблеми і завдання у сфері фізичного виховання.

Випускник закладу повинен вирішувати проблеми і завдання соціальної сфери і мати здатність:

- підтримувати достатній рівень тренуваності, фізичної витривалості;
- формування фізичної культури, як складової гармонійного розвитку особистості, потреби самостійно оволодіти знаннями, уміннями й навичками управління фізичним вдосконаленням людини, засобами фізичного виховання та навчання, застосовувати набуті цінності в життєдіяльності;
- забезпечити організацію процесу фізичного виховання та заходів спортивно-масової роботи для рішення завдань виробництва.

На підставі переліку завдань, що повинен вирішувати фахівець певного напрямку та спеціальності підготовки, для кожного із них можна сформулювати низку предметно-практичних, предметно-розумових, знаково-практичних або знаково-розумових видів умінь на рівні сформованості кожного з них: "М", "Р", "Н" ("М" – уміння виконувати дію, спираючись на матеріальні носії інформації щодо неї; "Р" – уміння виконувати дію, спираючись на постійний розумовий контроль без допомоги матеріальних носіїв інформації; "Н" – уміння виконувати дію автоматично, на рівні навички).

Це уміння:

- засвоїти фізичні вправи, які прискорюють час адаптації студентів до умов навчання;
- застосовувати раніше засвоєнні вправи для досягнення фізичної готовності до вивчення і виконання нормативів з дисципліни;
- вибрати методи і засоби фізичного виховання та використання їх з метою збереження та поліпшення рівня фізичного, соціального та психологічного здоров'я, резистентності організму, усунення функціональних відхилень у фізичному розвитку;
- діагностувати свій функціональний стан;
- організувати та проводити індивідуальне фізичне тренування з метою постійної підтримки фізичної готовності до виконання завдань професійної діяльності;
- засвоїти основоположні поняття фізичної культури і спорту.
- пояснювати основи методики оздоровлення і фізичного удосконалювання традиційними і нетрадиційними засобами та методами фізичної культури;
- трактувати значення систематичних занять фізичної підготовкою і спортом для забезпечення працездатності;
- організовувати та проводити самостійні заняття з фізичної підготовки;
- вести контроль та самоконтроль рівня фізичної підготовки.

Перелік умінь, що визначено, є підставою для формулювання змістових модулів програми навчальної секції з фізичного виховання за обраним видом спорту, а останні – для розробки навчальних елементів, що призначені для організації і теоретичної, і практичної підготовки фахівців, тестових завдань для діагностування.

Література:

1. Указ Президента України "Про затвердження Цільової комплексної програми "Фізичне виховання - здоров'я нації" № 963/98
2. Концепція фізичного виховання в системі освіти України. рішення колегії Міністерства освіти України від 23.04.97р. протокол N 7/6-18.
3. Наказ Міністерства освіти і науки України № 757 від 14 листопада 2003 р. "Фізичне виховання. Навчальна програма для вищих навчальних закладів України III - IV рівнів акредитації".